

РОЗДІЛ 7

ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ І ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

УДК 811.111'42]:327(410.1-477)(091)(045)
DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.2.44>

ВЖИВАННЯ ГІПЕРБОЛИ В ЛІТЕРАТУРІ ВІД ПЕРШИХ ПРАЦЬ ДО СЬОГОДЕННЯ (АНГЛО-УКРАЇНСЬКІ СПІВВІДНОШЕННЯ)

THE USE OF HYPERBOLA IN LITERATURE FROM THE FIRST WORKS TO THE PRESENT (ENGLISH-UKRAINIAN COMPARISONS)

Авчіннікова Г.Д.,
orcid.org/0000-0003-0507-4888
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та практики іноземних мов,
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Веремюк Л.Л.,
orcid.org/0000-0002-6221-419X
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та практики іноземних мов,
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

У статті прослідковується вживання такого стилістичного прийому як гіпербола, основні причини вдавання до неї, та вплив, який вона чинить на цільову аудиторію. Зроблено огляд праць і досліджень вітчизняних та закордонних науковців, у яких вони розглядають значення гіперболи, її характеристики, сфери її вживання тощо. Авторами статті зроблена спроба виокремити основні спільні й відмінні тенденції вживання гіперболи в англійській та українській художній літературі в різні часові періоди. Зокрема, досліджено, що гіпербола є одним з найцікавіших літературних прийомів. Вона допомагала створити драматизм та інтерес до мови в письмовому та усному дискурсі та продовжує бути популярною в наш час. Оскільки гіпербола не має фіксованої структури, то в дослідженні розглянуті поради, як знайти гіперболу в тексті, які слова часто є її складовими. Особливо ефектною є гіпербола, коли її вживання є не занадто частим. Чим більш неочікувана вона в тексті, тим більше враження викликає. Виявлено, що гіперболічні прийоми були присутні вже в перших англійських та українських художніх творах, казках, піснях тощо. У статті досліджено, що гіпербола може бути реалізована різними способами: лексичними, морфологічними, кількісними, фразеологічними, метафоричними тощо. Запропоновано 4 тематичні групи англійських та українських творів, багатих на гіперболу, а саме – лірична, життєва, пригодницька та фентезі тематики. З'ясовано, що ця класифікація підходить для обох мов, гіперболічні тропи мають подібну специфіку вживання та не мають характерної структури. Попри те, що сфери вживання часто співпадають і навіть під час перекладу гіперболам часто знаходиться майже дослівний англо-український чи українсько-англійський відповідник, все ж англійці частіше вдавалися до гіперболи у розмовах про погоду, морські подорожі, політику тощо – що зумовлено географією, історією та соціально-політичною ситуацією в англійських країнах. Українці ж були більш схильні використовувати перебільшення чи применшення (окрім типових ситуацій) в побуті, що можна пояснити тим, що часто у великих родинах виникали жартовливі ситуації, непорозуміння чи конфлікти. З'ясовано, що в наш час гіпербола продовжує залишатися популярним та ефективним мовним засобом.

Ключові слова: гіпербола, навмисне перебільшення, применшення, літературний прийом, вплив на читача.

The article traces the use of such a stylistic technique as hyperbole, the main reasons for resorting to it, and the impact it has on the target audience. A review of the works and studies of domestic and foreign scientists, in which they consider the value of hyperbole, its characteristics, spheres of its use, etc. is made. The authors of the article made an attempt to distinguish the main common and distinctive trends in the use of hyperbole in English and Ukrainian fiction in different time periods. In particular, it is investigated that hyperbole is one of the most interesting literary techniques. She helped create drama and interest in language in written and oral discourse and continues to be popular in our time. Since hyperbole does not have a fixed structure, the study considers tips on how to find hyperbola in the text, which words are often its components. Hyperbole is especially effective when its use is not too frequent. The more unexpected it is in the text, the more impression it causes. It was found that hyperbolic techniques were already present in the first English and Ukrainian works of art, fairy tales, songs, etc. The article explores that hyperbole can be realized in various ways: lexical, morphological, quantitative, phraseological, metaphorical, etc. It offers 4 thematic groups of English and Ukrainian works rich in hyperbole, namely, lyrical, life, adventure and fantasy themes. It was found that this classification is suitable for both languages, hyperbolic tropes have a similar specificity of use and do not have a characteristic structure. Despite the fact that the spheres of use often coincide and even when translating hyperboles there is often an almost literal English-Ukrainian or Ukrainian-English equivalent, yet the British often resorted to hyperbole in conversations about weather,

sea voyages, politics, etc. – which is due to geography, history and socio-political situation in English-speaking countries. Ukrainians were more inclined to use exaggeration or understatement (except typical situations) in everyday life, which can be explained by the fact that often in large families there were comic situations, misunderstandings or conflicts. It is found that nowadays hyperbole continues to be a popular and effective language.

Key words: hyperbole, deliberate exaggeration, understatement, literary reception, influence on the reader.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку лінгвостилістики одним з її актуальних завдань є вивчення мовної природи та особливостей функціонування окремих стилістичних прийомів у текстах різних функціональних стилів, і гіпербола, безперечно, є одним з найулюбленіших літературних прийомів. Вона допомагає створити драматизм та інтерес до мови.

Гіперболою вважаємо словесний зворот, у якому ознаки описуваного предмету чи особи навмисно подаються в значно перебільшеному (зменшеному) вигляді для привернення уваги читача / слухача / глядача. А. Вежбіцька, О. Потєбня та інші науковці пропонують власні визначення гіперболи й підходів до її трактування. Польська дослідниця А. Вежбіцька вважає, що гіпербола не стоїть поруч з порівняннями, метафорами та епітетами. Вона швидше за все є принципом їхньої роботи, внутрішньої організації, а порівняння, епітети та інші тропи допомагають виконати функції гіперболи [1].

Перебільшення реальності ситуації з використанням гіперболи не слід сприймати буквально. Для художніх творів гіпербола є чудовим способом посилити враження, прикувати увагу яскравим ефектним чином. Від інших літературних прийомів вона відрізняється тим, що завжди використовує один і той же спосіб – перебільшення (або применшення), часто це екстравагантне перебільшення, зображення чогось значно кращим або гіршим, ніж воно є насправді.

Гіпербола завжди акцентує увагу, виступає як несподіванка, яка з великою силою руйнує автоматизм читацького сприйняття. Часто гіпербола використовується як засіб створення комічного ефекту в художньому тексті, що допомагає розкрити багатство асоціативних відтінків поетичного мовлення, посилює та увиразнює його емоційне та оцінне забарвлення, вказує на домінуючі ознаки авторського стилю. Цим потужним, наочним і зрозумілим кожному образотворчим засобом користуються не лише в прозі та поезії, а і в повсякденному спілкуванні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чимало дослідників присвятили свої праці такому стилістичному прийому як гіпербола: її визначенню і специфіці її вживання у фольклорі та різних жанрах, на матеріалах поетичних тво-

рів, художньої літератури, казок, політичних промов, кіносценаріїв, особливостям її використання тощо. Є дослідження вживання гіперболи на матеріалах авторських текстів багатьох зарубіжних (А. Дойля, П. Зюскінда, Дж. Конрада, Дж. Свіфта, М. Твена, У. Шекспіра та ін.) і вітчизняних (Лесі Українки, Т. Шевченка та ін.) письменників.

У своїх статтях В. Муратова вивчає гіперболізацію мови у творі-есе П. Зюскінда «Про любов та смерть», а також гіперболу як стрижневий засіб інтенсифікації мови у творах П. Зюскінда [2], [3].

Дослідження Є. Мінцис, Ю. Мінтіс та І. Павлюк доводять, що гіпербола є типовою рисою творчості жінок-письменниць, твори яких багаті на гіперболи. Ними було встановлено, що буквально, об'єктивно-логічне значення гіперболи, вираженої числівником на позначення величини, стає інтенсифікатором і зливається з набутим у контексті суб'єктивно-оцінним, більш виразним значенням, із позитивною чи негативною конотацією [5], [6].

Вартим уваги є дослідження І. Білецької та Ю. Гурського, у якому проаналізовано вживання гіперболи та інших стилістичних засобів у політичних промовах Б. Обама (44-го президента США). Авторами з'ясовано, що гіпербола допомагає створити певний стилістичний ефект, виразити щирі почуття та разом з іншими стилістичними засобами служить потужним засобом реалізації поставлених політиком завдань. І. Білецька та Ю. Гурський роблять висновок, що жанр політичного мовлення виступає потужним важелем мовного впливу на цільову аудиторію, оскільки ідеї, замасковані в ньому стилістичними прийомами, дозволяють політикам формувати позитивний імідж та маніпулювати суспільною думкою в конкретному мовному просторі [7].

Закордонні дослідження, які виконували Н. Альджадан (N. Aljadaan), Ч. Бургерз (Ch. Burgers), Р. Карстон (R. Carston) та К. Веарін (C. Wearing), Р. Картер (R. Carter), К. Клерідж (C. Claridge), Л. Мора (L. Mora), К. Ор (K. Orr), Г. Шпітцбард (H. Spitzbardt) та інші дослідники присвячені питанням вживання гіперболи, шляхів її виявлення, класифікації, її зв'язку з іронією та метафорою, впливу на читача тощо [8–13].

Здійснивши огляд літератури, помічаємо, що власне цілісного, комплексного аналізу

використання гіперболи в англійській та українській мовах у хронології ще не проводилось.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проаналізувавши наявні дослідження гіперболи, помічаємо, що науковці частіше розглядали гіперболу у віршах, в казках, в працях певного автора або в окремому творі в англійській, українській чи світовій літературі. Ми не знайшли досліджень, де б порівнювалися твори, багаті на гіперболу в англійському та українському дискурсі. Вважаємо, що результати даного співставлення будуть корисними для кращого розуміння принципів функціонування гіперболи в літературі.

Метою даної роботи є всебічне дослідження такої стилістичної фігури як гіпербола в англійському та українському художньому дискурсі, пошук спільних та відмінних тенденцій; аналіз історії вживання гіперболи (англо-українські співвідношення).

Постановка завдання. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань:

– з'ясувати специфіку визначення гіперболи в тексті;

– з'ясувати способи реалізації гіперболи в тексті;

– порівняти й визначити основні спільні й відмінні тенденції вживання гіперболи в англійських та українських творах.

Методи та матеріал дослідження. Для проведення дослідження ми обрали наступні методи дослідження: метод вибірки та аналізу; метод лінгвістичного аналізу; описовий метод; аналітичний метод; зіставний метод, метод порівняння та узагальнення, метод вивчення науково-методичної літератури. Матеріалом дослідження стали англійські та українські художні твори.

Виклад основного матеріалу. Ключем до виявлення гіперболи є пошук слів і фраз, які є абсолютними: *impossible* (неможливо), *always* (завжди), *never* (ніколи) тощо. Ознакою використання гіперболи часто може бути використання найвищого ступеня порівняння: *the worst* (найгірше), *the best* (найкраще), *the funniest* (найсмійніший), *the smartest* (найрозумніший), *the tastiest* (найсмачніший) тощо.

У літературних текстах і розмовній мові гіпербола може бути реалізована різними способами: лексичними, морфологічними, кількісними, фразеологічними, метафоричними тощо.

– лексичні гіперболи: всім людям відомо, зовсім не зрозумілий почерк;

– морфологічні гіперболи: розвели собак – пройти ніде;

– кількісні гіперболи: гора паперів, мільйон справ на сьогодні, сто разів попереджати;

– фразеологічні гіперболи: їжаку зрозуміло, контракт дешевше паперу, на якому він написаний;

– метафоричні гіперболи: ліс рук, безкрайній океан любові [1, с. 98].

Одним із завдань нашого дослідження є порівняти й визначити основні спільні та відмінні тенденції вживання гіперболи в англійських та українських творах. У нашому дослідженні ми аналізуємо найвідоміші та найпопулярніші англійські та українські твори, багаті на гіперболи. Варто зазначити, що гіпербола є настільки популярним засобом, що зустрічається практично в кожному творі.

Ми виділили спільні за тематикою українські та англійські літературні праці, багаті на гіперболу.

1. Лірична тематика. Тема щасливого або нещасного кохання, ревності об'єднує гіперболи в англійських (Ш. Бронте «Джен Ейр», К. Маккалоу «Ті, що співають у терні», М. Мітчелл «Віднесені вітром», Дж. Остін «Гордість і упередження», У. Шекспіра «Ромео та Джульєтта» та багато інших) й українських (Л. Костенко «Маруся Чурай», М. Старицького «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці», Лесі Українки «Лісова пісня», Т. Шевченка «Катерина», Г. Тютюнник «Три зозулі з поклоном» та багато інших) творах.

2. Життєва тематика. Далі розглянемо вживання гіперболи в англійській літературі. Вперше знаходимо її ще в XIV столітті. У творах геніального У. Шекспіра (XV–XVI ст.) зустрічаємо чимало яскравих гіпербол.

The multitudinous seas incarnadine, Making the green one red. (У. Шекспір)

Тут автор вдається до гіперболи, щоб показати, який сором і пригнічення відчуває Макбет після того, як вбиває короля Дункана: його руки настільки забруднені в крові, що якби він помив їх у морі, то воно стало б червоним [15].

У ряді оповідань британського письменника Д. Томаса метафори є багатозначними, вони включають гіперболічні та метонімічні компоненти. Зокрема, оповідання «Історія» сповнено й іншими гіперболами: «*he was too big for everything except the great black boots of his boots*»; «*he billowed out over the furniture*»; «*the forest fire of his hair crackled*». Синкретизм досягається завдяки взаємодії метафори і гіперболи «*boats of boots*», де поєднано одразу два значення – подібності чобіт до човнів та їх величезного розміру.

Гіпербола – один із найперших художніх прийомів в українській літературі. Так, ознаки первісного світобачення, що правили за основу художньої творчості, відбилися певними гранями в історичних творах, українському фольклорі, в народних билинах і казках, у народних піснях.

1) Тому в Полотській позвоніша заутреню, рано у святої Софеї в дзвони, а він в Києві дзвін чуючи. («Слово о полку Ігоревім»)

2) Ударив Змій Горинич добра молодця, і пішов Іван по пояс у сиру землю. («Кирило Кожум'яка»)

3) А з тої могили видно всі країни, сиз орел літає. (народна пісня)

Цікаво, що І. Котляревський у своїй жартівливій версії «Енеїди» також використовує гіперболу. Якщо «Енеїда» П. Вергілія написана гекзаметром у піднесеному та урочистому стилі, то український письменник надав перевагу коротким, динамічним рядкам (ямб), ніби огортаючи жартівливий зміст у дзвінку, веселу та бадьору форму. Вірш поеми є ритмічним і різнобарвним, збагаченим гіперболою, дотепом, грайливістю, влучними епітетами та афоризмами, що сприяло загостренню враження, акцентові поетичної думки [13, с. 25–26]. Саме гіпербола допомогла відтінити комізм подій у поемі.

Дали якраз до лісу тягу,
Бистріше бігли од хортів;
Спасались бідні на одвагу
Від супостатів ворогів.
Так пара горличок невинних
Летять спастись в лісах обширних
От злого кібчика костей. («Енеїда»

І. Котляревський)

Не можемо не згадати геніального Т. Шевченка, який вдало застосовував гіперболу в своїх працях «Сон», «Великий льох» та інших, щоб вразити читача й викликати потрібні емоції. Предметами гіперболізації у Т. Шевченка є явища природи, особливості дій людини, її поведінки, психічного стану, процеси, пов'язані з діяльністю людини [14].

1) *Кругом хвилі, як ті гори:*

Ні землі, ні неба (Т. Шевченко «Іван Підкова»);

2) *На край світу*

Полечу, достану,

З пекла вирву, отамане... (Т. Шевченко «Гайдамаки») [14].

В українській літературі гіпербола популярною була в ХІХ–ХХ століттях, вона активно вживалася в наступних творах: «В космічному оркестрі» П. Тичини, «В електричний вік» М. Хвильового, «Навколо» В. Сосюри та багатьох інших), подеколи була визначальним чинником

творчості, наприклад, М. Вінграновського (збірка «Атомні прелюди»), часто поєднувалася з метафорою, символом чи уособленням.

1) *Ти і я – це вічне, як небо,
Доки мерехтять світи
Будуть Я приходити до Тебе
І до інших йтимуть*

Горді Ти. (В. Симоненко)

2) *Так ніхто не кохав. Через тисячі літ
лиш приходять подібне кохання.* (В. Сосюра «Так ніхто не кохав...»)

3) *О, сліз таких вже вилито чимало. Країна
ціла може в них втопитись.* (Леся Українка)

4) *Його церкви аж хмари зачіпали.* (А. Метлинський).

Активно гіпербола використовувалася в художньому дискурсі ХVII–ХІХ століть, гумористичного або сатиричного жанру, у віршованих і прозових творах романтичного й пафосного характеру. І практично в кожному жанрі зустрічаємо навмисні перебільшення або применшення явищ, подій тощо. До прийому гіперболи вдавалися Р. Іваничук, М. Коцюбинський, В. Підмогильний, І. Роздобудько, І. Франко, В. Шкляр та багато інших українських письменників. Прикладів у цей період безліч, тому зупинимось на сучасному українському дискурсі.

Літературі 2010–2020-х років характерні соціально-політичні теми, а однією з ключових особливостей нового покоління письменників є робота «з запитами реального читача». Яскравими представниками сучасності є наступні вітчизняні поети (Л. Белей, Г. Беляков, О. Гаджій, О. Герасим'юк, Д. Гладун, В. Дикобраз, Ю. Дишкант, Т. Єфіменко, Е. Євтушенко, М. Жаржайло, В. Карп'юк, Т. Малкович, О. Мимрук, Р. Романюк, К. Тумаєва, Г. Семенчук), прозаїки (В. Амеліна, О. Мордовіна, М. Лаюк, О. Михед, О. Чупа) та драматурги (Дан Воронов, М. Лаюк), які вдаються до гіперболи більшою чи меншою мірою; завдяки цьому їх твори є яскравішими, більш промовистими та ефектнішими.

3. Пригодницька тематика. Помічаємо частіше вживання гіпербол саме в англійських пригодницьких творах про тварин та казках. Р. Кіплінг «Книга джунглів», В. Нестайко «Тореадори з Васюківки» тощо.

В. Шекспір у своїх геніальних п'єсах, поемах і сонетах застосовує гіперболу та інші тропи й засоби впливу на читача й блискуче досягає потрібного враження. Подібним генієм в українській літературі є Т. Шевченко, а його збірка «Кобзар» багата на художні тропи, зокрема й гіперболу.

Окрім спільних тематик творів, багатих на гіперболи, виділяємо такі, що характерні саме англійцям: насамперед це пригоди, подорожі (часто морем / океаном), фентезі й твори про тварин.

Також гіпербола лежить в самому задумі твору «Мандри Гуллівера», в якому головний герой потрапляє до ліліпутів (людей надзвичайно маленького розміру, які живуть в крихітних будинках у надзвичайно малому місті), а потім до велетнів. В Україні любителям пригод присвячено твір І. Багряного «Тигролови». Головний герой вистрибує з ешелону, який везе його на заслання у Сибір. Стрибає на вірну смерть, але дивом рятується. А тоді не меншим дивом рятує від смерті дівчину, чия родина потому переховує його.

Відомий англійський письменник Ч. Діккенс у своїх книгах «Олівер Твіст», «Великі надії», «Крихітка Дорріт» поєднує реалізм з елементами казкового, а прийом перебільшення / применшення допомагає досягти потрібного ефекту в читача.

Часто до перебільшення звертається Р. Кіплінг у своїй збірці «Книга джунглів», у насмішках Мауглі та його друзів над злим тигром тощо (пояснюємо це тим, що Р. Кіплінг народився в Британській Індії, поєднав знання про джунглі зі своїм талантом письменника).

4. Фентезі тематика. До гіперболи вдаються англійські автори сучасніших знаменитих фентезі Дж. Роулінг (Гаррі Поттер) та Дж. Толкін «Володар кілець», «Хоббіт, або Туди і назад», «Сильмаріліон». Щодо української літератури, маємо сонячне фентезі В. Винниченко. Його фантастичний роман-утопія «Сонячна машина» для української літератури початку ХХ століття став більше, ніж дивиною.

Окрім цих чотирьох груп варто зазначити, що українському дискурсу ще характерна побутова тематика. Так, родзинкою української літератури є твори І. Нечуй-Левицького. Колоритні жарти-ліричні й водночас правдиві твори «Кайдашева сім'я» та «Старосвітські батюшки-матушки» розкривають вдачу й особливості побуту українців. У великих родинах часто траплялися суперечки між свекрухою та невісткою, зятем і тещею тощо.

М. Гоголь у своєму творі «Вечори на хуторі біля Диканьки» зумів поєднати вигадку, колорит українського Різдва, кохання, пригоди, красу

української землі та багато іншого. Прийом перебільшення допоміг йому прикувати увагу читача до багатьох цікавих моментів та зробити сюжет яскравішим.

Значимо, що в наш час гіпербола продовжує активно застосовуватися в прозових та віршованих творах, на радіо, телебаченні, в рекламному дискурсі й повсякденному вжитку. Окрім інших тем виділимо тему погоди. До прикладу:

Англ. It rains cats and dogs.

Red sky at night, shepherd's delight.

It can be too cold to snow.

Rain before seven, fine by eleven.

Укр. Один день блисне, а сім днів кисне.

Вітер віє, хоч не знає, що погоду він міняє.

Кожен вітер по-своєму дме.

Лле, як з відра.

В основі цих висловлювань лежать гіпербола, персоніфікація, метафора тощо.

Висновки. Отже, у нашому дослідженні ми визначили, що гіпербола – це певне екстравагантне перебільшення, зображення чогось кращим або гіршим, ніж воно є насправді. Гіпербола є популярним літературним прийомом, адже допомагає створити драматизм та інтерес до мови. Не завжди перебільшення реальності ситуації з використанням перебільшення є гіперболою.

Ключем до виявлення гіперболи є пошук слів і фраз, які є абсолютними: неможливо, завжди, ніколи, найгірше, найкраще тощо. Або часто коли використовується найвищий ступінь порівняння: найсмійніший, найрозумніший, найстрашніший тощо.

Нами було запропоновано об'єднати твори, багаті на гіперболи, в чотири основні групи за тематикою: ліричні, життєві, пригоди та фентезі. Нами з'ясовано, що англійські та українські письменники мають багато спільного, звертаючись до гіперболи для привернення уваги, створення комізму чи трагічності певних подій і ситуацій. Оскільки гіпербола не має чіткої лексичної чи граматичної структури, то автор може не обмежуватися певними рамками й використовувати фантазію й хист на повну. Найтипівіші гіперболи характеризують кількість, час, відстань тощо.

Перспективу наступних досліджень вбачаємо у подальшому аналізі стилістичних фігур мовлення на базі ширшого мовного матеріалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гіпербола // Енциклопедичний словник класичних мов / Л.Л. Звонська та ін. ; за ред. Л.Л. Звонської. 2-ге вид. випр. і допов. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. 427 с.

2. Муратова В.Ф. Гіперболізація мови у творі-есе Патріка Зюскінда «Про любов та смерть». Новітня філологія. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. № 10 (30) С. 97–106. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/povitfilolog/21/24.pdf> (дата звернення: 18.04.2023 р.)
3. Муратова В.Ф. Гіпербола як стрижневий засіб інтенсифікації мови у П. Зюскінда. Новітня філологія. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2010. № 16 (36). С. 171–178.
4. Mintsys E., Mintis Iu., Pavliuk I. English Hyperbole in Contemporary Women's Fiction Prose (a Study of Sofie Kinsella's novels). Записки з романо-германської філології. Вип. 1(46), 2021. URL: <http://rgnotes.onu.edu.ua/article/view/234409> (дата звернення: 02.04.2023 р.).
5. Мінцис Е.Є. Сучасний англomовний жіночий роман: структура та лінгвостилістичні особливості (на матеріалі прози Данієли Стіл). Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки: Філологічні науки. Мовознавство. 2011. Ч. 2, № 5. С. 85–89.
6. Biletska I.O., Hurskiy I.Yu. Functioning of stylistic devices in the political speeches of American expresident Barack Obama. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. 2021. № 4, Т. 32 (71). Ч. 1. С. 96–101.
7. Aljadaan N. Understanding Hyperbole. Arab World English Journal (October, 2018), P. 1–31. URL: https://www.researchgate.net/publication/328482053_Understanding_Hyperbole (last accessed: 12.04.2023 p.).
8. HIP A Method for Linguistic Hyperbole Identification in Discourse. Metaphor and Symbol / Burgers Ch. et al., 2016. 31 (3), P. 163–178. URL: https://www.researchgate.net/publication/304525790_HIP_A_Method_for_Linguistic_Hyperbole_Identification_in_Discourse (last accessed: 12.04.2023 p.).
9. Carston R., & Wearing C. Hyperbolic Language and its Relation to Metaphor and Irony. Journal of Pragmatics, 2015. 79, P. 79–92. URL: <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1461146/1/Carston-Wearing-Hyperbole-17Jan2015-Revised-CW-RC.pdf>. (last accessed: 29.03.2023 p.).
10. Claridge C. Hyperbole in English: A Corpus Study of Exaggeration. Cambridge : Cambridge University Press, 2011. 299 p.
11. Mora L.C. At the Risk of Exaggerating: How Do Listeners React to Hyperbole? Spain : Universitat de Valencia. URL: <https://www.uv.es/anglogermanica/2003-2004/Cano.htm> (last accessed: 17.03.2023 p.).
12. Orr K. The Problem with Women and Emotions. The Sydney Morning Herald (July 25, 2018). URL: <https://www.smh.com.au/lifestyle/life-and-relationships/the-problem-with-womenand-emotions-20180725-p4ztkc.html> (last accessed: 25.02.2023 p.)
13. Плющ П. П. До характеристики мовних засобів гумору в «Енеїді» Котляревського. Мовознавство. Наукові записки, т. 4–5, 1947, С. 25–26.
14. Шевченко Т.Г. Кобзар. Харків : Аргумент Принт, 2012. 495 с.
15. Shakespeare W. Macbeth. URL: <https://www.folger.edu/explore/shakespeares-works/macbeth/> (last accessed: 03.03.2023).